

U s n e s e n í

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Rudolfové a soudců JUDr. Jany Faktorové a Mgr. Tomáše Lisa v právní věci žalobkyně **KLAOS s.r.o.**, IČO 47535750, se sídlem Kladno, Ctiborova 3091, zastoupené JUDr. Michalem Račokem, advokátem se sídlem Praha 1, Štěpánská 49/633, proti žalovaným 1) **HORA HOLDING s.r.o.**, IČO 63911191, se sídlem České Budějovice, Skuherského 53, 2) [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], [redacted], 3) [redacted], nar. [redacted], bytem [redacted], [redacted], všichni zastoupeni Mgr. Richardem Vachouškem, advokátem se sídlem Benšov, Masarykovo nám. 225, o **zaplacení částky 8.700.000 Kč s příslušenstvím**, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 15.8.2016, č.j. 23 C 136/2015-184 ve znění opravného usnesení ze dne 27.9.2016, č.j. 23 C 136/2015-200, **t a k t o :**

Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku v odstavci II. a III. **z r u š u j e** a věc se v tomto rozsahu **v r a c í** soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Českých Budějovicích (dále jen soud prvního stupně) napadeným rozsudkem ve znění opravného usnesení (dále jen napadené rozhodnutí) uložil žalovaným zaplatit žalobkyni částku 150.000 Kč spolu se „zákonnými úroky z prodlení“ (výrok I.). Dále žalobu částečně zamítl ohledně částky 8.700.000 Kč s příslušenstvím (výrok II.). Na náhradě nákladů řízení žalobkyni uložil zaplatit žalovaným částku 742.283,15 Kč (výrok III.).

Soud prvního stupně rozhodoval o žalobě (došlé soudu dne 21.4.2015), kterou se žalobkyně na žalovaných domáhala úhrady částky 8.850.000 Kč s úrokem z prodlení. V žalobě tvrdila, že jako dlužnice vystupovala v insolvenčním řízení, které probíhalo u Krajského soudu v Praze pod sp.zn. KSPH 55 INS 2708/2009. Žalované 1) a 2) vystupovaly jako insolvenční navrhovatelky. Žalovaný 3) byl jednatelem (statutárním orgánem) žalované 1). Insolvenční návrh byl zamítnut. S odkazem na § 147 zákona č. 182/2006 Sb. (dále jen insolvenční zákon) žalobkyně uplatnila nárok na náhradu škody. Požadovala úhradu nákladů spojených se svým právním zastoupením v insolvenčním řízení (150.000 Kč s příslušenstvím) a ušlý zisk ve výši 8.700.000 Kč s příslušenstvím (dále jen sporná částka).

Ve skutkové rovině soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že Krajský soud v Praze ukončil zmíněné insolvenční řízení usnesením ze dne 22.10.2014, č.j. KSPH 55 INS 2807/2009-A-225. Insolvenční návrh zamítl, neboť žalobkyně se nenacházela v úpadku: Hlavním problémem byly sporné závazky mezi žalobkyní a žalovanými 1) a 2). Uvedené

usnesení bylo potvrzeno usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26.1.2015, č.j. 1 VSPH 2275/2014-A-240. Dále měl soud prvního stupně za prokázané, že žalobkyně uhradila právnímu zástupci za své zastoupení v insolvenčním řízení částku 150.000 Kč. Ohledně zbývajících (sporné) částky došel k závěru, že existence této pohledávky nebyla prokázána. Bylo na žalobkyni, aby prokázala vznik škody (újmy) i příčinnou souvislost mezi jejím vznikem a zahájením zmíněného insolvenčního řízení. Z provedených důkazů soud prvního stupně tyto skutečnosti za prokázané neměl. Uvedl, že žalobkyně nedoložila konkrétní smlouvy, ze kterých by její nárok (ve výši sporné částky) vyplýval. Rovněž jí nic nebránilo v navržení znaleckého posudku.

V právní rovině vycházel z § 147 insolvenčního zákona. Připomněl, že o žalobě nelze rozhodnout před právní mocí rozhodnutí, kterým je insolvenční rozhodnutí skončeno. S ohledem na § 147 odst. 5 insolvenčního zákona považoval námitku promlčení vznesenou žalovanými za nedůvodnou. Zákon stanoví zánik (prekluzi) práva na náhradu škody (újmy), v případě, že žaloba není podána ve stanovené lhůtě (§ 147 odst. 4 insolvenčního zákona). Zákonem stanovený zánik (prekluze) zmíněných nároků vylučuje aplikaci institutu promlčení. S ohledem na výše uvedené (skutkové) závěry žalobě vyhověl ohledně částky 150.000 Kč s příslušenstvím a ve zbytku žalobu zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl s odkazem na § 142 odst. 1 o.s.ř. (zákon č.99/1963 Sb.).

Proti tomuto rozsudku se odvolává žalobkyně. Rozsudek výslovně napadá pouze v části, ve které byla žaloba částečně zamítnuta a ve výroku o náhradě nákladů řízení (výroky II. a III.). Soudu prvního stupně vytýká procesní pochybení. Namítá, že před skončením prvního jednání (7.4.2016) soud prvního stupně účastníky nepoučil o koncentraci řízení (§ 118b odst. 1 o.s.ř.). Za další vadu řízení považuje to, že při dalším jednání (16.6.2016) soud prvního stupně pouze formálně poučil účastníky podle § 118a o.s.ř. (po faktickém ukončení dokazování). Poučení účastníka o povinnosti označit důkazy musí mít konkrétní obsah. Odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 30 Cdo 350/2006 a na nález Ústavního soudu ČR ve věci sp.zn. I ÚS 2014/10. Pokud soud prvního stupně neměl z provedených důkazů prokázanou výši škody (sporná částka), tak měl povinnost k zodpovězení této (odborné) otázky vyžádat odborné vyjádření nebo ustanovit soudního znalce. Odkazuje na § 127 odst. 1 o.s.ř. a usnesení Nejvyššího soudu ČR ve věci sp.zn. 23 Cdo 405/2011.

Žalovaní považují odvolání za nedůvodné a navrhli potvrzení napadeného rozsudku. Nesouhlasí s hodnocením žalobkyně poučení účastníků podle § 118a o.s.ř. a § 118b o.s.ř. soudem prvního stupně. Tyto námitky hodnotí jako formalistické. Poukazují na to, že protokol (o jednání) byl vyhotoven z magnetofonové nahrávky. Nesouhlasí s tím, že žalobkyně měla být poučena jen o povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní ohledně sporné částky. Pokud (provedenými důkazy) nebylo uneseno důkazní břemeno ohledně vzniku majetkové újmy (škody), tak nemá význam se zabývat její výší (např. prostřednictvím znaleckého posudku). Další důkazní návrhy žalovaní považují za nepřípustné (§ 205a o.s.ř.), neboť řízení je koncentrované. Důkazní návrhy učiněné žalobkyní při jednání odvolacího soudu nepovažují za neurčité.

Z obsahu spisu dále vyplývá následující. Žalobkyně v žalobě neoznačila důkazy, kterými prokazovala vznik a výši tvrzené škody (ušlého zisku) ve sporné částce. Při (prvém) jednání ve věci (7.4.2016) soud prvního stupně účastníky řádně nepoučil podle § 118b odst. 1 o.s.ř. Pouze účastníkům stanovil lhůtu 1 měsíce na označení důkazů a uvedl,

že k později označeným důkazům nebude přihlíženo. V uvedeném vyjádření (poučení) soud prvního stupně nehovoří o tvrzeních. Při dalším (následném) jednání (16.6.2016) soud prvního stupně nejprve zamítl návrhy na provedení dalších důkazů (pro nedůvodnost a nepřijatelnost). Dále konstatoval, že nejsou další důkazní návrhy. Následně účastníky poučil s odkazem na § 119a o.s.ř. Na závěr jednání účastníky poučil o důkazním břemenu („dáno poučení dle § 118a odst. 1 - 4 o.s.ř. navrhopat důkazy, které by prokázaly ze strany žalobce vznik škody, příčinnou souvislost, zavinění ze strany žalovaných, resp. důkazy ze strany žalovaných, že žalobce řádně neprokázal zejména škodu a příčinnou souvislost“). Účastníci další důkazy neoznačili a soud prvního stupně následně vydal napadený rozsudek.

Odvolání bylo podáno osobou oprávněnou (§ 201 o.s.ř.), je přípustné (§ 202 odst. 2 o.s.ř.) a bylo podáno včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.). Odvolací soud odvolání projednal a napadené rozhodnutí přezkoumal v souladu s § 212 o.s.ř. a § 112a o.s.ř.

Odvolání je důvodné.

Podle § 147 odst. 1 insolvenčního zákona bylo-li řízení o insolvenčním návrhu zastaveno nebo byl-li insolvenční návrh odmítnut vinou insolvenčního navrhovatele, má osoba, které zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu vznikla škoda nebo jiná újma, právo na náhradu takové škody nebo jiné újmy vůči insolvenčnímu navrhovateli. V pochybnostech se má za to, že insolvenční navrhovatel zavinil zastavení insolvenčního řízení nebo odmítnutí insolvenčního návrhu.

Podle § 147 odst. 2 insolvenčního zákona právo na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavce 1 lze uplatnit také tehdy, byl-li insolvenční návrh zamítnut. To neplatí, jestliže insolvenční návrh byl zamítnut proto, že se dlužník po jeho podání splnil závazky, které osvědčovaly jeho úpadek nebo proto, že s věřiteli dohodl na jiném způsobu plnění těchto závazků, anebo z důvodu uvedeného v § 143 odst. 3.

Podle § 147 odst. 3 insolvenčního zákona je-li insolvenčním navrhovatelem právnická osoba, ručí za splnění náhrady škody nebo jiné újmy podle odstavců 1 a 2 společně a nerozdílně členové jeho statutárního orgánu, ledaže prokáží, že bez zbytečného odkladu po podání insolvenčního návrhu informovali insolvenční soud o tom, že insolvenční návrh není podán důvodně, nebo o tom, že není splněn některý z dalších předpokladů stanovených zákonem pro vydání rozhodnutí o úpadku.

Citovaná ustanovení zakotvují nárok insolvenčního dlužníka proti insolvenčním navrhovatelům na náhradu škody (jiné újmy), která mu vznikla zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu. V podstatě jde o obecnou občanskoprávní odpovědnost za škodu založenou na presumpci zavinění ze strany insolvenčního navrhovatele (zde žalované 1 a 2). Za splnění vzniklé škody (újmy) dále ručí (odpovídají) společně a nerozdílně s insolvenčními navrhovateli (právníckými osobami) i členové statutárních orgánů těchto navrhovatelů (zde žalovaný 3). Mezi předpoklady vzniku nároku na náhradu škody (jiné újmy) podle citovaného ustanovení tedy patří zamítnutí insolvenčního návrhu (s výjimkou vymezenou § 147 odst. 2 věta za středníkem insolvenčního zákona), vznik škody (jiné újmy) a příčinná souvislost mezi vznikem škody a zahájením insolvenčního řízení (opatřeními přijatými v jeho průběhu). Zavinění se presumuje. Zde lze odkázat na judikaturu Nejvyššího soudu ČR (např. rozsudek ze dne 30.6.2014 ve věci sp. zn. 29 Cdo 4150/2013). Pro úplnost je třeba doplnit, že škoda může být ve formě skutečné škody nebo ušlého zisku.

Skutečná škoda představuje snížení hodnoty majetku poškozeného (zde žalobkyně). S ohledem na povahu uplatněného nároku na zaplacení sporné částky je zjevné, že se nejedná o skutečnou škodu. Ušlý zisk spočívá v tom, že u poškozeného nedojde ke zvýšení hodnoty majetku, přestože se to (reálně) dalo očekávat (s ohledem na pravidelný běh věcí). Vzhledem k tvrzením žalobkyně je zjevné, že uplatnila nárok na ušlý zisk ve výši sporné částky. Ohledně příčinné souvislosti je nutné uvést, že musí být zjištěna vždy konkrétně (nestačí jen pravděpodobnost). Má skutkovou povahu. Soud tedy zjišťuje její existenci na základě provedeného dokazování.

Podle § 147 odst. 4 insolvenčního zákona žalobu, kterou uplatňuje práva podle odstavců 1 až 3, musí dlužník podat nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí, jímž se končí řízení o insolvenčním návrhu, a jiná osoba nejpozději do 6 měsíců od zveřejnění tohoto rozhodnutí v insolvenčním rejstříku; o žalobě však nelze rozhodnout před právní mocí tohoto rozhodnutí. Nejde o incidenční spor.

Podle § 147 odst. 5 insolvenčního zákona nebyla-li včas podána žaloba o uplatnění práva podle odstavců 1 a 2, právo na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavců 1 a 2 tím zaniká. Nebyla-li včas podána žaloba o uplatnění práva podle odstavce 3, právo domáhat se splnění náhrady škody nebo jiné újmy podle odstavců 1 a 2 podle odstavce 3 tím zaniká.

Zmíněná ustanovení zakotvují zánik (prekluzi) nároku (práva) na náhradu škody (jiné újmy) zakotveného v § 147 odst. 1 až 3 insolvenčního zákona. Zánik zmíněných nároků je důsledkem opožděného podání žaloby (po uplynutí 6 měsíců ode dne doručení rozhodnutí, kterým bylo insolvenční řízení ukončeno). S ohledem na již zmíněný datum vydání rozhodnutí, kterým byl insolvenční návrh zamítnut a také již uvedený okamžik zahájení řízení v této věci je zjevné, že žaloba byla podána včas. Závěr soudu prvního stupně v tomto směru je správný. Popsaná právní úprava založená na zániku (prekluzi) uvedených nároků vylučuje promlčení nároku na náhradu škody (jiné újmy). V tomto směru jsou námítky žalovaných nedůvodné. Soud prvního stupně tedy i zde učinil správné závěry.

Podle § 118a odst. 3 o. s. ř. zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhл důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy.

Citované ustanovení navazuje na další ustanovení, která zakotvují důkazní povinnost (důkazní břemeno) účastníka, který tvrdí (mezi účastníky spornou a ve věci rozhodující) skutečnost. Lze připomenout, že již § 79 odst. 1 o.s.ř. ukládá žalobci, aby v žalobě (mimo jiné) označil důkazy, jichž se dovolává. Obdobně i § 101 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a § 120 odst. 1 věta první o.s.ř. účastníkům ukládají, aby označily důkazy k prokázání svých tvrzení. Důkazní povinnost (důkazní břemeno) vyplývá z projednací zásady, která ovládá sporné řízení. Je tedy na účastnících, aby vyvíjeli potřebnou (procesní) aktivitu v rámci řízení a (mimo jiné) označovali důkazy k prokázání svých (mezi účastníky sporných) tvrzení. Jen účastník, který tvrdí pro rozhodnutí věci významné skutečnosti (nese břemeno tvrzení) a označí ke (všem) sporným tvrzením potřebné (dostatečné) důkazy, může počítat s úspěchem ve věci. Není na soudu, aby (procesní) pasivitu účastníků při označování důkazů nahrazoval svou vlastní aktivitou a vyhledával důkazy k prokázání sporných skutečností. To platí i ohledně důkazu znaleckým posudkem (§ 127 o.s.ř.). Odkaz žalobkyně na usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.6.2012 ve věci sp. zn. 23 Cdo 405/2011 není přiléhavý.

Na straně druhé však má soud poučovací povinnost (§ 118a odst. 3 o.s.ř.). V rámci principu předvídatelnosti rozhodnutí soudu je nutné, aby účastník (zde žalobkyně) byl poučen soudem o povinnosti označit důkazy (důkazní břemeno) dříve, než soud dokončí dokazování a o věci rozhodne. Poučovací povinnost je tedy koncipována na objektivním principu. Není závislá na subjektivním názoru soudu. Není přípustné, aby účastník byl ve věci neúspěšný pro neunesení důkazního břemene (obdobně břemene tvrzení), aniž by byl soudem předem poučen o tom, že zmíněné břemeno úspěšně nenese. Tato poučovací povinnost není obecná. Naopak platí, že soud je povinen účastníka poučit konkrétně. To předpokládá, že soud označí mezi účastníky spornou skutečnost, která provedenými (označenými) důkazy není prokázána. Nezbytnou součástí poučení účastníka je i sdělení, že neunesení důkazního břemene má za následek neúspěch ve věci. Odvolací soud odkazuje na dostupnou literaturu Nejvyššího soudu ČR (např. rozsudek ze dne 30.11.2011 ve věci sp.zn. 29 Cdo 1829/2011, rozsudek ze dne 29.6.2010 ve věci sp.zn. 23 Cdo 5117/2009) a na odbornou literaturu (Velký komentář o.s.ř., 1. vydání 2009, C.H.BECK, Drápal, Bureš a kol., str. 827 a násl.). Rovněž odkaz žalobkyně v odvolání na již zmíněnou judikaturu je příležitý.

V této věci soud prvního stupně poučil účastníky (tedy i žalobkyni) v protokole o jednání uvedeným způsobem. Poučovací povinnost nesplnil tak, jak zákon vyžaduje. Poučení bylo obecné (nekonkrétní). Absentuje i poučení o následku nesplnění výzvy soudu k označení dalších důkazů (neúspěch ve věci). V konečném důsledku tedy soud prvního stupně zatížil řízení procesní vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí o věci. Odvolací soud v průběhu jednání žalobkyni dodatečně poučil. Žalobkyně projevila procesní aktivitu a označila důkazy, kterými hodlá prokázat mezi účastníky sporná (dosud neprokázaná) tvrzení. Označení znaleckého posudku z oboru ekonomiky je dostatečně určité. Odvolací soud také nemá důvod pochybovat o tom, že žalobkyně označí (předloží) v řízení i další (nyní jen obecně) označené listinné důkazy.

Dále je třeba uvést, že řízení v této věci není zkoncentrované, neboť soud prvního stupně důsledně nepostupoval ani podle § 118b o.s.ř. Odvolací soud odkazuje na judikaturu Nejvyššího soudu ČR (rozsudek ze dne 4.9.2013 ve věci sp.zn. 31 Cdo 4616/2010). V uvedeném rozhodnutí Nejvyšší soud ČR jasně definoval podmínky, za kterých je řízení koncentrováno. Mezi tyto podmínky patří (mimo jiné) i to, že účastníci byli o koncentraci řízení a jejích účincích poučeni před skončením „prvního jednání“. K tomu ze strany soudu prvního stupně nedošlo, jak vyplývá z výše uvedených protokolů o jednání. Za správné (úplné) nelze považovat poučení spočívající v „poskytnutí lhůty 1 měsíce na předložení důkazů s tím, že k později navrhovaným důkazům nebude přihlíženo“. Odvolací soud s ohledem na námitky žalovaných doplňuje, že vychází z obsahu zmíněných protokolů o jednání, které jsou veřejnými listinami (§ 40 o.s.ř. a § 134 o.s.ř.). S ohledem na podstatu a význam zmíněných poučení je nutné, aby v protokole o jednání (přípravě jednání) byla poučení zaznamenána konkrétně. V opačném případě nelze učinit závěr o správnosti provedeného poučení ze strany soudu. V popsáném směru nelze hovořit o zbytečném formalismu. S ohledem na nesprávné poučení o účincích koncentrace řízení ze strany soudu prvního stupně tedy řízení nebylo zkoncentrováno a všichni účastníci mají i nadále možnost tvrdit rozhodné skutečnosti a označovat důkazy. Pro úplnost je třeba připomenout i to, že ani správně zkoncentrované řízení nevyklučuje další doplnění tvrzení a důkazů ze strany účastníků po poučení ze strany soudu podle § 118a odst. 1 až 3 o.s.ř. (§ 118b odst. 1 o.s.ř.). V tomto směru lze ostatně odkázat i na § 205a písm. d) o.s.ř., který rovněž prolomuje koncentraci řízení (včetně poučení podle § 119a o.s.ř.). Z výše uvedených skutečností tedy

vyplývá, že odvolací soud mohl (a měl) žalobkyni poučit podle § 118 odst. 3 o.s.ř. Žalobkyně následně mohla (přípustným způsobem) označit důkazy k prokázání svých (mezi účastníky sporných) tvrzení.

Pro další řízení (ve skutkové rovině) tedy platí, že bude na žalobkyni, aby konkrétními (dalšími) důkazy prokázala vznik škody (ušlého zisku) ve sporné částce a příčinnou souvislost mezi výší této škody a zahájením insolvenčního řízení (opatřeními v jeho průběhu přijatými). Předpokládaný rozsah dokazování přesahuje meze odvolacího řízení. Proto odvolací soud postupoval podle § 219a odst. 2 o.s.ř. Rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř.).

O náhradě nákladů odvolacího řízení soud prvního stupně rozhodne v dalším rozhodnutí o věci (§ 224 odst. 3 o.s.ř.).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR jsou dostupná na webových stránkách uvedených soudů (www.nsoud.cz, www.nalust.usoud.cz).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení je přípustné dovolání ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení k Nejvyššímu soudu ČR v Brně u Okresního soudu v Českých Budějovicích, avšak jen za podmínek stanovených § 237 o.s.ř.

Krajský soud v Českých Budějovicích
dne 26. dubna 2017

JUDr. Marie R u d o l f o v á, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Zdeňka Boušková